

אמר מר: כל הבכורות אדם רואה חוץ משל עצמו.

והוינן בה: במאי עסקינן?

אילימא בחר, שהוא לבדו בודקו.

מי מהימן להתיר בכור. הא קיימא לן נשחט על פי שלשה.

אלא איירי בתלתא, ובעל הבכור הוא אחד מהם. ועלה קא אמרינן שאינו רואה בכורות עצמו אפילו אם יצטרף עם אחרים.

ומקשינן: ומי חשידי האחרים שמצטרפים שיתירו בשבילו שלא כדין!?

והתנן: דיין, אשר יבמה מיאנה לפניו ביבם שלה, או שחלצה בפניו — ישאנה! שמותר לו לדיין שהחליצה היתה בפניו לישא את אותה אשה.

והטעם: מפני שהוא בית דין. שאותו הדיין לא היה יחיד אלא בצירוף אחרים. ואחרים לא חשידי.

ומתריצין: לעולם, לא איירי בשלשה אלא בחד. שרק הוא לבדו יראה את הבכור.

וכדאמר רב חסדא, אמר רבי יוחנן לגבי התרת נדרים, דמספיק שיתירו את הנדר ביחיד מומחה. הכא נמי, בראיית הבכור, סגי שייבדק ביחיד מומחה.

וזהו פירושה של המשנה "כל הבכורות אדם רואה חוץ משל עצמו" ביחיד מומחה שיכול לבקר את הבכור ביחיד. אך לעצמו אינו רואה.

ומה ששינונו: ורואה את קדשיו. ומדוע אינו נחשד על של עצמו?

ומבארינן: כיון דאי בעי להוציאם לחולין — מיתשיל עליהו. שהרי יכול הוא להוציאן לחולין על ידי שישאל אצל חכם על הקדישו ולומר בטעות הקדשתיו. וכיון שיכול לעשות באופן המותר, לא חשדינן ליה באיסור.

והא דתני: ומעשרותיו. שיכול לראותם אם הם תמימים. מאי טעמא נאמן לעצמו?

ומבארינן: גם מעשר בהמותיו יכול הוא להוציאן לחולין באופן המותר.

דאי בעי, שדי ביה מומא בכוליה עדריה. דכל זמן שלא העבירם תחת שבטו אינם

שאלה, יש ריעותא לחזקה, משום שהיה כאן מקרה שגורם לנו להסתפק, ולכן הוא נאמן לפסוק את הדין, שאינו מורה נגד חזקה.

ב. החכם אינו מדבר על המקרה כלל, אלא הוא מורה דין באופן כללי, שבנידון זה וזה הדין הוא כך, והדין אינו נגד חזקה, ומה שיוצא מזה שנצטרך לשנות את מה שהוחזק לנו, זה לא סיבה שלא להאמין לחכם, כיון שהוא לא מדבר על המקרה, אלא על הדין.

ג. הוראת דין נחשבת כדבר שברשותו, ובדבר שברשותו, הרי הוא נאמן גם נגד חזקה.

להתיר את הבכור לאחרים, הרי אין עד אחד נאמן באיסורים נגד חזקה, משום שחוששים שהוא משקר, וגם כאן החכם מעיד שיש בבכור מום קבוע, ועל ידי זה הוא מתיר אותו נגד חזקת איסור, ומדוע לא נחשוש שהוא משקר?

ותירץ החזון איש [ד ט], שחכם המורה את הדין, אין זה נחשב נגד חזקה מכמה טעמים:

א. דוקא כאשר העד בא לחדש מקרה, זה נחשב נגד חזקה, משום שלפני שהעד בא לפנינו, לא היה ספק כלל, ועכשיו הוא בא לחדש דבר, ולכן אינו נאמן. אך האדם שבא לחכם עם